

UPSTREAM AQUA AS
Sonsveien 5B
1553 SON

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anna Marøy Ulvestad, 32266979

Vedtak om avslag på søknad om tillatelse etter forurensningsloven for landbasert akvakulturanlegg i Kleivi i Ål kommune – Upstream Aqua AS

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus avslår søknaden fra Upstream Aqua AS om utslippstillatelse til et landbasert akvakulturanlegg i Kleivi i Ål kommune. Vi vurderer at akvakulturanlegget kan medføre forurensning og at det er risiko for at utslipp fra virksomheten vil vanskeliggjøre oppnåelse av vannforskriftens miljømål eller forringe den økologiske tilstanden i Strandafjorden og Krøderen.

Det kan dermed ikke gis tillatelse etter forurensningsloven til virksomheten.

Hjemmel for avslaget er forurensningsloven § 11.

Statsforvalteren fatter vedtak om gebyr på 236 500 kroner for behandling av saken.

Vedtaket om avslag og gebyrfastsettelse kan påklages innen tre uker.

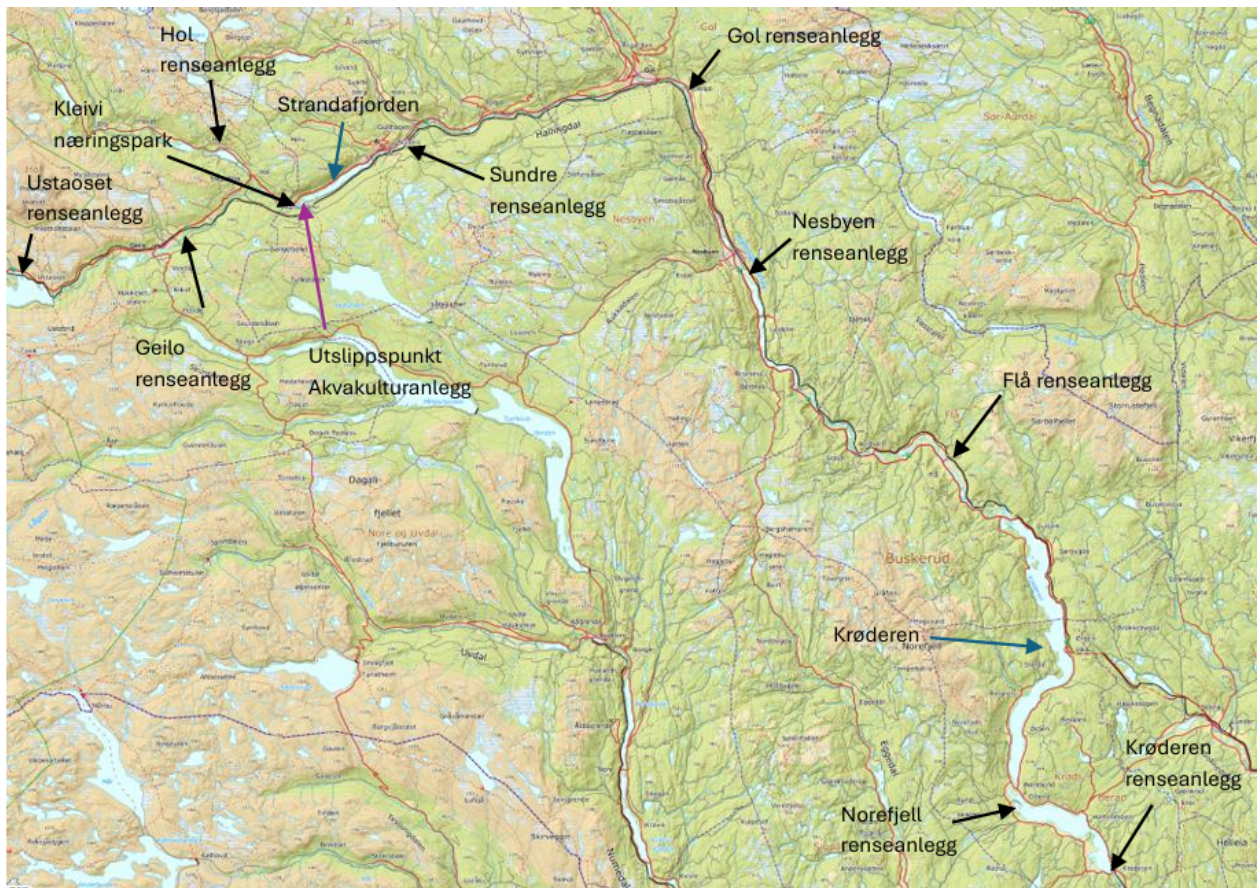
Vi viser til søknad mottatt 5. februar 2026 fra Upstream Aqua AS om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp fra akvakulturanlegg. Vi viser også til tilleggsinformasjon mottatt 4. mars og 16. mars 2026, samt øvrige dokumenter i saken. I forbindelse med behandling av søknaden er det gjennomført to møter med representanter fra Upstream Aqua AS, Morefish AS og Buskerud fylkeskommune 17. februar 2026 og 6. mars 2026.

Den 6. mai 2026 mottok Statsforvalteren revidert søknad, hvor Upstream Aqua AS har lagt til et ytterligere rensetrinn for å redusere utslippet til vann.

Bakgrunn og kart

Upstream Aqua AS planlegger å etablere et anlegg for landbasert oppdrett av regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*) med en produksjonskapasitet på 9 000 tonn biomasse per år. Anlegget skal etableres i Kleivi Næringspark i Ål kommune, og omfatter sirkulærøkonomiske løsninger hvor slam fra avløpsvann omdannes til biokull. Det skal også etableres et eget slakteri, og er prosjektert for et aquaponics anlegg for produksjon av grønnsaker.

Kart som viser akvakulturanleggets planlagte utslippspunkt, nedstrøms liggende vannforekomster, samt utslippspunkt fra større kommunale reanseanlegg langs Hallingdalsvassdraget. Lilla markering angir utslippspunktet til akvakulturanlegget, blå viser relevante vannforekomster og svart markerer øvrige utslippskilder.

Søknaden

Upstream Aqua AS søker om utslippstillatelse for selskapets akvakulturanlegg. Akvakulturanlegget vil bli bygget i Kleivi næringspark på en skrående tomt. Vann vil bli pumpet fra Hafslund kraftverk sin utløpskanal og opp til en holdetank i overkant av anlegget. Plasseringen gjør at flytting av vann og fisk kan gjøres med minimal bruk av pumper. Produksjonskonseptet vil bli utviklet i samarbeid med en prosessleverandør, entreprenør og ulike fagmiljøer.

Anlegget vil bestå av klekkeri, samt avdelinger for startfôring, yngel, påvekst og matfisk. Anlegget vil være basert på resirkuleringsteknologi (RAS 2), i tillegg til tottrinns denitrifikasjon med biologisk fjerning, kjemisk fosforfelling, fasilitert omvendt osmose og mekanisk damp-rekondensering for å begrense utslippet av næringsstoffer. Vannutslippet fra anlegget er beregnet å være 30 l/sek, og vil

føres ut i Hallingdalselva sitt utløp i Strandafjorden, hvor dobbel vannstrøm fra kraftverkene Usta og Hol 3 møtes.

Produksjonsprosessen innebærer håndtering av prosessvann med store mengder næringsalter og organisk materiale. Utslippet av rensert vann planlegges til Strandafjorden, som er en del av Hallingdalselva og Hallingdalsvassdraget. Fra Strandafjorden renner Hallingdalselva ned til Krøderen (ca. 90 km), og videre derfra til Drammenselva via Snarumselva. Drammenselva munner ut i Drammensfjorden og videre ut i Oslofjorden.

Omsøkte utslippsgrenser

I revidert søknad mottatt 6. mai 2026 søker Upstream Aqua AS om et utslipp av totalnitrogen og totalfosfor som ifølge søker er neglisjerbart. Størrelsen på utslippet er ikke tallfestet. De opplyser også at de vil forsøke å gjenbruke vann internt på anlegget eller i Kleivi næringspark, og på den måten redusere mengden utslipp ytterligere.

Det forventes minimalt med støy, lukt og lysforurensning fra anlegget.

Planforhold

Planlagt lokasjon for anlegget er regulert av kommunen til industri og næring, hvor det innenfor formålet kan etableres næringsbebyggelse med underformålene kontor, industri, lager og annen næring. Ål kommune vedtok 16. oktober 2025 *Detaljreguleringsplan Upstream, NÆ 02*, planid 2024003.

I planbeskrivelsen og konsekvensutredning utarbeidet av Asplan Viak skilles det mellom to alternativer, alternativ 1: etablering av næring uten utslipp av forurensende stoffer, og alternativ 2: landbasert oppdrettsanlegg. Konsekvensutredningen vurderer at alternativ 2 vil ha stor negativ konsekvens, og at utslippet fra oppdrettsanlegget vil føre til en økning av næringsstoffkonsentrasjon i resipientene som kan føre til forringelse av den økologiske tilstanden.

Ettersom planen også la opp til næring uten utslipp så Statsforvalteren ikke grunnlag for å fremme innsigelse til reguleringsplanen. I vår uttalelse sendt 2. mai 2025 skrev vi følgende:

Av omsyn til Hallingdalselva og forureining som følger av etablering av fiskeoppdrett, kan vi allereie nå varsle om at ei utsleppsløyve mest sannsynleg ikkje vil bli gjeve. Konsekvensgraden for eit nytt oppdrettsanlegg er satt til stor negativ konsekvens som følgje av at utslepp vil føre til dårlegare miljøtilstand i elva. Vi fremmer likevel ikkje motsegn til detaljreguleringa, med bakgrunn i at forslaget også legg til rette for anna næring som ikkje har dei same konsekvensane for vassdraget. Vi ber likevel Ål kommune om å vurdere om planen skal vedtakast slik den er utforma, då det kan sjå ut til at den er tilpassa eit oppdrettsanlegg som truleg ikkje kan gjennomførast.

Det ble utarbeidet en konsekvensutredning for tiltaket ved utvikling av reguleringsplan, *Næringsområde NÆ02 Kleivi*. I konsekvensutredningen ble det tatt utgangspunkt i at utslippspunktet til anlegget skulle ligge nedstrøms Strandafjorden, med *Hallingdalselva Strandafjorden – dam Ål kraftverk* (012-3151-R) som primærresipient. I etterkant er imidlertid utslippspunktet flyttet oppstrøms fjorden. Siden utarbeidet konsekvensutredning er omsøkte utslippsmengder er redusert fra 13 tonn nitrogen og 1 tonn fosfor. Vedlagt søknaden ligger en miljøundersøkelse som tar utgangspunkt i Strandafjorden som primærresipient samt en utredning av fosforpåvirkningen på vannforekomstene.

Bedriftens beskrivelse av håndtering av prosessvann

Bedriftens beregning av utslipp fra lokaliteten er basert på en årsproduksjon på 9 000 tonn matfisk. Anlegget vil ha en maksimal biomasse på om lag 4 535 tonn, med et årlig fôrforbruk på cirka 10 850 tonn. Gjennomsnittlig fôrforbruk vil være 33 000 kg/dag.

Råvann til anlegget hentes fra utløpstunnelen til Usta Kraftverk, hvor uttak av vann vil være ved utløpskanalen fra kraftverket til Strandafjorden. Upstream Aqua AS sitt beregnede uttaksbehov vil normalt være på 30 l/sek. Upstream AS vil benytte rundt 2,2 m³/min i nytt spede vann.

Første rensetrinn består av sirkulærstrøm i selve oppdrettskarene, gjennom RAS-prosessen. Sirkulærstrømmen samler de største partiklene i en konsentrert strøm som ledes direkte til trommelfiltrene. Slammet fra trommelfiltrene vil inneholde 1–5 % tørrstoff, og avvannes videre opp til 25–30 % tørrstoff. Etter avvanning tørkes slammet ytterligere før det føres gjennom en pyrolyseprosess, hvor det omdannes til biokull. Forventet reduksjon av næringsstoffer og organisk material i denne prosessen er 70 % for nitrogen, 87 % for fosfor og 94 % for total organisk karbon (TOC). Dette inkluderer retensjon i fisk.

Neste rensetrinn er dobbel denitrifisering (nitrogenrensing). Prosessen er basert på en bakteriell prosess der nitrat omdannes til nitrogengass gjennom en anaerobisk prosess med heterotrofe bakterier som bruker metanol og andre karbonkilder. I dette trinnet oppnås også ytterligere reduksjon av fosfor og TOC.

For ytterligere rensing av fosfor er det lagt inn en kjemisk fosforfelling. Denne teknologien er hentet fra drikkevannsrensing, og er ikke tidligere anvendt innen akvakultur. Samlet legger renseprosessen opp til en total rensegrad på 97,75 % for nitrogen, 99 % for TOC og 99,61 % for fosfor.

Ved revidert søknad mottatt 06. mai 2026 har Upstream Aqua AS lagt inn et sluttpoleringstrinn basert på fasilitert omvendt osmose og mekanisk damprekondensering (FRO-MVR) teknologi for å ytterligere redusere utslippet av fosfor og nitrogen. Teknologien går ut på at avløpsvannet forbehandles med pH-justering og filtrering før det går gjennom ett trinnvis membrankonsentrering, der saltene presses til høye konsentrasjoner.

FRO-MVR-prosessen gir to hovedstrømmer, hvorav hovedstrømmen fra anlegget enten kan benyttes til gjenbruk i næringsparken eller slippes til resipienten. Konsentratet føres videre til MVR- trinnet hvor vannet fordampes, og gir et restprodukt bestående av salter/tørrstoffer. Søknaden legger frem at MVR-prosessen kan generere opptil 1,4 tonn tørrstoff per dag. Søker opplyser om at restproduktet skal håndteres kontrollert, men at endelig disponeringsløsning ikke er avklart og at pyrolyse er det mest sannsynlige alternativet.

Søkers vurdering av miljøeffekter av utslippet og påvirkning på økologisk tilstand

Søker vurderer at ved bruk av sluttpoleringstrinnet FRO-MVR vil utslippet av nitrogen og fosfor til resipienten være neglisjerbart. I begrepet neglisjerbart legger søker at utslippet er vurdert til å være uten praktisk utslippsmessig betydning for vannforekomstene og at vannforskriften derfor ikke er til hinder for at tillatelse kan gis. Dette innebærer ikke at det forutsettes absolutt kjemisk nullverdi i alle målepunkter, men at restmengden er redusert til et nivå som søker vurderer som neglisjerbart sammenlignet med beregnet restutslipp uten sluttpolering.

Også i opprinnelig søknad vurderte Upstream Aqua AS at det omsøkte utslippet ikke vil være i strid med bestemmelsene i vannforskriften § 4. Vurderingen var basert på forhold knyttet til klassifisering av Strandafjorden, vurdering av validiteten av snittmålinger, tilstand av fosfor og nitrogen vurdert opp mot biologiske kvalitetselementer.

I sin vurdering av miljøpåvirkning legger bedriften til grunn at det er høy vannføring i Strandafjorden. Strandafjorden fungerer som utslippspunkt for kraftstasjonene Usta og Hol 3, som samlet har en vannføring på 68 500 l/sek. På bakgrunn av den høye vannføringen mener bedriften at Strandafjorden burde vært klassifisert som vanntype elv, som har en høyere grenseverdi for overgangen til moderat tilstand for totalfosfor sammenliknet med vanntypen innsjø. Etter siste dataimport fra Vannmiljø er konsentrasjonen av totalfosfor i Strandafjorden beregnet til 9,257 µg/l. Bedriften oppgir at det tidligere omsøkte utslippet ville ført til en økning på 0,17 µg/l. Dette innebar at selv om det legges til grunn klassegrenser for innsjøer, hvor grensen mellom god og moderat tilstand tilsvarer 10 µg/l, ville vannforekomsten fortsatt hatt god tilstand for totalfosfor. Etter bedriftens vurdering vil det originale utslippet heller ikke være til hinder for å oppnå miljømålene etter vannforskriften § 4.

Upstream Aqua AS påpeker at kunnskapsgrunnlaget for klassifisering av økologisk tilstand i Vann-Nett er basert på data fra et lite antall målinger registrert i Vannmiljø. I perioden 2019–2025 er det gjennomført 94 målinger av totalfosfor i Strandafjorden. Bedriften påpeker at det er stor variasjon i målingene, både når det gjelder nivåer og målefrekvenser per år. På bakgrunn av dette mener bedriften at dagens beregningsgrunnlag for klassifisering av vannforekomsten med hensyn til totalfosfor i for stor grad vektlegger enkelthendelser, og dermed gir et skjevt bilde av den faktiske tilstanden i vannforekomsten.

I 2025 gjennomførte Morefish AS, på bestilling fra Upstream Aqua AS, undersøkelser av begroingsalger og bunndyrprøver i resipienten. Det ble etablert en prøvetakingsstasjon ved innløpet til Strandafjorden og en ved utløpet til Hallingdalselva. Den sammensatte forsuringsindeksen (RAMI) indikerer svært god økologisk tilstand for begge stasjonene. ASPT-indeksen viser tilsvarende svært god økologisk tilstand oppstrøms Strandafjorden, men god økologisk tilstand ved utløpet fra Strandafjorden. Bedriften viser til kommentar fra NMBU, der det kommer frem at begroing og tilhørende utfordringer i hovedsak påvirkes av klorofyllnivå og temperatur. Bedriften understreker at disse parametere bør inngå som sentrale elementer i den helhetlige vurderingen av utslippets miljøpåvirkning.

Når det gjelder utslippets påvirkning på Krøderen, mener søker at det er vanskelig å finne indikatorer på at fosfor i stor grad transporteres fra Strandafjorden til Krøderen. Dette med bakgrunn i at høye målinger av næringsstoffer i 2022 og 2023 i Strandafjorden ikke gjenspeiles i Krøderen. Bedriften viser videre til utredninger utført av NMBU som sier at maksimal transport av fosfor vil være på 50 % utenfor vekstsesongen.

Søkers beskrivelse av positive virkninger av den omsøkte virksomheten

Upstream Aqua AS sitt oppdrettsanlegg er planlagt å etableres i Kleivi Næringspark, hvor flere av de største selskapene i kommunen er lokalisert. Akvakulturanlegget vil være ett av fire elementer i Kleivi akvapark. I tillegg til selve klekkeriet og matfiskanlegget, vil det være produksjon av biokull og energi, grønnsaker og alger, samt et visnings- og kompetansesenter. Bedriftens beskrivelse av positive

virksomheter ved den omsøkte virksomheten inkluderer virkninger fra alle virksomhetene knyttet til Kleivi akvapark.

Bedriften legger frem at en etablering av industri av denne størrelsen vil ha samfunnseffekt utenfor kommunens grenser og at samfunnsanalysen tar utgangspunkt i hele Hallingdalsregionen.

Akvakulturanlegget vil produsere 9 000 tonn regnbueørret i året. Dette utgjør 2,7 millioner porsjoner på 330 gram og en årlig omsetning på 472 MNOK. I tillegg til produksjon av fisk planlegger bedriften et aquaponicsanlegg som vil benytte rejeaktvannet fra akvakulturanlegget til produksjon av grønnsaker med et estimert produksjonsvolum på mellom 1 000–3 000 tonn/år. Bedriften planlegger også algeproduksjon, som vil gi et betydelig bidrag i forproduksjon.

Bedriften vektlegger at sjømatnæringen er en næring med samfunnskritisk funksjon, og at gjennom produksjon av regnbueørret og grønnsaker vil bedriften vesentlig bidra til matberedskapen i Hallingdal.

Upstream AS planlegger å føre slammet som skilles ut fra RAS-anlegget til en pyrolyse i lokalene til Hallingdal renovasjon sitt fjernvarmeanlegg, for å produsere energi og biokull. I tillegg til slam vil bedriften samle annet organisk materiale, blant annet trevirke som i dag fraktes ut av regionen. Bedriften anslår at biokullanlegget vil gi grunnlag for 10–15 arbeidsplasser samt bidra til at akvakulturanlegget blir sirkulærøkonomisk og CO₂-nøytralt.

Som en del av akvaparken vil bedriften etablere et visnings- og kompetansesenter som viser hvordan sirkulærøkonomi kan gjennomføres i en industrisatsning. Bedriften fremmer at akvakultursenteret vil rekruttere og knytte til seg et bredt spekter av fagkompetanse som vil føre til tilflytting av ressurspersoner til lokalsamfunnet. Videre viser de til at akvasenteret vil legge til rette for økt innovasjon, noe som vil gi inntjener og ringvirkninger langt utover regionen.

Bedriften legger frem at etableringen av Kleivi akvapark med tilhørende produksjonsenheter har en betydelig positiv samfunnseffekt både direkte og indirekte. Selve akvakulturanlegget vil gi 60 nye arbeidsplasser, og en beregnet verdiskapning på 600 MNOK/år. Totalt sett vil virksomhetene knyttet til akvaparken kreve 100 årsverk, en omsetning opp mot 500 MNOK/år og en verdiskapning på over 700 MNOK/år.

Høring

Buskerud fylkeskommune er konsesjonsmyndighet for akvakulturtillatelser. Søknaden om akvakulturkonsesjon ble lagt ut til offentlig ettersyn hos Ål kommune med høringsfrist 21. januar 2026. I tillegg til Ål kommunes eget innspill, kom det fire høringsinnspill i høringsrunden. Nedenfor sammenfattes innspillene knyttet til utslipp fra akvakulturanlegget. Forhold som ikke er relevante for Statsforvalterens behandling av saken etter forurensningsloven er ikke tatt med.

I forbindelse med behandling av revidert søknad om nullutslipp har Statsforvalteren mottatt innspill fra Strandafjorden fiskesameige og Sameige Holselva fiske datert 15. mai 2026, samt en uttalelse fra A/L Drammensvassdragets Laksefiserier den 11. mai 2026.

Ål kommunes innspill

Ål kommune er positiv til konsesjonssøknaden for Upstream AS i Kleivi næringspark. Det er en forventning om at Buskerud fylkeskommune, Statsforvalteren og Mattilsynet setter kravene slik at det blir en sikker og god produksjon der risikoen for forurensning i vassdrag blir så liten som mulig.

Ål kommune vil at Buskerud Fylkeskommune vurderer om det bør bli gjennomført en uavhengig konsekvensutredning av tiltakets påvirkning på Strandafjorden og Hallingdalsvassdraget, herunder risiko knyttet til forurensning, utslipp og spredning av smittestoff.

Strandafjorden fiskesameige

Strandafjorden fiskesameige er grunneiere i Strandafjorden og forvalter fisket i fjorden. De viser til at de ikke er spurt om tillatelse til å bruke vassdraget som resipient.

Sameiet påpeker at Hallingdalsvassdraget er hardt utsatt for påvirkning av flere store renseanlegg, og at det er store endringer i vannføring ved regulering og kraftproduksjon. Det er i dag mange tegn på at det skjer unormal tilgroing i vassdraget. Det er også avrenning til Oslofjordområdet, hvor det er store nasjonale tiltak for å rydde opp. De mener derfor det er unaturlig å legge et slikt stort oppdrettsanlegg langt oppe i Hallingdalsvassdraget.

Strandafjorden har store variasjoner i gjennomstrømning av vann. Tidligere, før 2024, var det ingen definert minstevannføring inn i fjorden. Dette er nå endret etter 50-årsrevisjonen slik at det skal være 3 m³/sek. (sommervannføring) og 0,3 m³/sek. (vintervannføring) fra Ustevatnet. Ellers er det produksjonsvann som kommer gjennom kraftverk som utgjør det meste av gjennomstrømning i tillegg til bekker som drenerer inn i Holselva. Det er store variasjoner gjennom døgnet og gjennom året i tilførsel av produksjonsvann. Særlig om våren og om sommeren er det store variasjoner, slik at det i perioder er rikelig med vann, mens det andre tider er liten tilførsel. Dette kan føre til stillestående vann i fjorden og høye vanntemperaturer.

Eksempelvis var det sommeren 2025 målt lange perioder med temperatur over 20 C° og heit opp til 24 C°. Fiskesameiet merker dårligere garnfiske alt ved 16–17 C°, og at det utvikler seg plantevekst og grønske (ulike påvekstalg). I konsesjonssøknaden er det nevnt utslippspunkt fra et eventuelt oppdrettsanlegg der vannstrømmene fra Holselva og Ustereguleringen møtes, og at det er gunstig. Det er tilfellet for noen tider med produksjon av strøm, mens det for andre tider ikke er tilfellet. Videre er det nevnt i Upstream AS sin konsesjonssøknad at Strandafjorden har dybde på 15 m. Det er et lite område nær utløpet av fjorden som er dypere enn resten av fjorden, mens dybden er fra 0,5 m til 4 m i det grunne området som utgjør minst 90 % av arealet i fjorden.

Vedlagt innspillet til Strandafjorden fiskesameige ligger et dokument utarbeidet av en veterinær med erfaring fra oppdrettsnæringen. Vedlegget legger til grunn at anlegget planlagt av Upstream Aqua AS er stort, og har et estimert forbruk på 45 tonn per dag og daglig slamproduksjon på 33 tonn. Videre vises det til at anlegget ligger høyt oppe i et langt vassdrag med betydelig redusert vannføring grunnet kraftutbygging. Redusert vannføring og lange partier med stilleflytende vann og terskler tilsier at potensialet for betydelig temperaturendringer er stort, noe som vil ha betydning for algevekst og forekomst av patogene mikroorganismer. Det vil derfor være av stor betydning å holde utslippet av nitrogen og fosfor på et så lavt nivå som mulig.

Det forutsettes at alle tekniske og biologiske krav til anlegget oppfylles og at alle systemer fungerer optimalt og som planlagt. Skrivers bekymring er episoder hvor ting ikke går som planlagt.

Knyttet til utslippet stilles det spørsmål til om vannet som forlater anlegget UV desinfiseres før det sendes ut i resipienten og hvilke sikkerhetssystemer som finnes for å sikre adekvat behandling av avløpsvannet, ved sykdomsutbrudd, driftsavvik og uhell.

Kommentarer til revidert søknad, datert 15. mai 2026

Fiskesameiget viser til artikkel i Hallingdølen som omtaler at Upstream AS nå søker om nullutslipp, og at eksperter på akvakultur og rensing sier at en slik rensesgrad er utopi og i praksis ikke lar seg gjennomføre.

Strandafjorden er nærmeste nabo til oppdrettsanlegget, og er beskrevet som resipient for anlegget. Strandafjorden fiskesameige har i årsmøtevedtak nektet Upstream å bruke Strandafjorden til resipient, og er klar på at Upstream ikke kan få konsesjon basert på revidert søknad.

Strandafjorden fiskesameige aksepterer ikke at Upstream får lov til å drive med eksperimentering som kan få fatale konsekvenser for deres eiendom og dermed heile Hallingdalselva samt Holselva.

Forum for natur og friluftsliv (FNF)

Vannbruk

Produksjonsanlegget vil benytte ferskvann fra Usta Kraftverk/Hafslund Eco sin utløpskanal til Strandafjorden (vassdragsområde 012.CZ). Maksimalt uttak vil være 11 m³/min, tilsvarende 660 m³/time. Hovedvannkilden er innsjøene Ustevatnet og Rødungen. Kleivi Næringspark har en avtale med Hafslund Eco om bruk av prosessvann fra utløpskanalen til Usta Kraftverk. Upstream AS har inngått en avtale med Kleivi Næringspark om utnyttelse av prosessvann fra utløpskanalen, tilsvarende produksjonsanleggets behov. FNF ønsker en nærmere beskrivelse av hvor mye vann som skal tappes fra innsjøene og Hallingdalselva. Det er allerede lite vann i Hallingdalselva på vinteren, og deres bekymring er om det blir igjen nok vann i elva med tanke på dyrevelferd.

Avrenning

FNFs bekymring gjelder hovedsakelig avrenning og driftens påvirkning på Hallingdalselva, både kjemisk, biologisk og vannføringsmessig. FNF viser til at landbaserte anlegg har utslipp som kan påvirke vannmiljøet, og at forurensningsmyndighetene avdekket på tilsyn i fjor at ni av ti anlegg for akvakultur på land hadde brudd på regelverket, og at spesielt utslippskontrollen er for dårlig.

FNF skriver at ut det ut ifra planbeskrivelsen, ser ut som forbeholdet om forurensning er godt i varetatt, hvis det fungerer godt. De påpeker også at menneskelig svikt må hensyntas.

FNF mener at det er svært viktig at det ikke tillates vesentlige utslipp av fosfor og nitrogen i vannet, og at det må tas vannprøver før, under og etter ferdigstillelse av anlegget. Det er svært viktig at det stilles krav til system, ordner og rutiner, det det vil få store konsekvenser om disse ikke opprettholdes, før anlegget godkjennes.

FNF viser til høringsuttalelsene innsendt fra Naturvernforbundet i Hallingdal og Birdlife Norge avd. Buskerud og stiller seg bak disse. Statsforvalteren har ikke mottatt høringsinnspill fra Birdlife.

Naturvernforbundet i Hallingdal

Naturvernforbundet i Hallingdal (NiH) kommer med følgende merknader til utslippet fra et landbasert oppdrettsanlegg fra regnbueørret i Kleivi.

Det ble i 2024 kontrollert 77 landbaserte akvakulturanlegg i Norge. 68 av de 77 kontrollerte virksomhetene hadde brudd på forurensningsregelverket, og til sammen ble det registrert 261

brudd på regelverket, hvor 34 var klassifisert som alvorlige. Tre av fire virksomheter manglet tilfredsstillende utslippskontroll.

NiH mener at dette resultatet viser at bransjen ikke tar utslippskravene som er stilt av det offentlige på alvor, og at det hjelper lite at det offentlige stiller krav til bransjen gjennom konsesjonsbehandling, så lenge bransjen ikke klarer å gjennomføre regelverket i det daglige arbeidet. NiH mener derfor at det bør komme fram av utslippssøknaden hvilke konkrete driftsrutiner Upstream Aqua vil gjennomføre for å hindre brudd på regelverket. Dette er veldig viktig for å unngå utslipp som vil skade naturmangfoldet i Hallingdalselva og vassdragene nedenfor til Oslofjorden.

Konsentrasjonen av fosfor i Hallingdalselva har økt mye fra 2021-2024, fra 7,1 til 12,6 µg/l. Det er derfor grunn til å hevde at ytterligere utslipp av fosfor fra oppdrettsanlegget i Kleivi vil forverre vannkvaliteten i Hallingdalselva, som vil være i strid med Vannforskriften §4.

Endringsdokumentet fra Upstream fokuserer på utslipp av næringsstoffer, men hva med utslipp av andre kjemikalier som tungmetall, rester fra desinfeksjonsmidler og legemiddelrester som antibiotika. Det samme gjelder utslipp av klimagasser ved utbygging og drift. NiH mener at Upstream må legge frem et klimaregnskap for bygging og drift av anlegget.

Når det gjelder polering av resterende avløpsvann fra anlegget skriver Upstream at Kleivi industripark er anlagt i et område som har store innslag av grove løsmasser, som gir gode mulighet for å anlegge et effektivt infiltrasjonsbasseng for ytterligere reduksjon av nitrogen og fosfor, samt organisk materiale. NiH skriver at slike løsmasser vil over tid mettest, og det bør derfor innføres rutiner for å skifte løsmasser og for lagring av gamle løsmasser med forurensende stoffer.

Vannet i oppdrettsanlegget vil holde en temperatur på 10-12 grader. NiH lurer på hva som vil skje når det relativt varme utløpsvannet renner ut i vassdraget og Strandafjorden. De mener at dette trolig vil føre til at isdekke på deler av Strandafjorden vil smelte på vinteren. Det relativt varme vannet vil fordampe, så fryse til frostrøyk i den kalde vinterluften, noe som kan føre til utrivelig mikroklima på vinterstid for både beboere og biologisk mangfold. NiH mener at dette må konsekvensutredes.

Naturvernforbundet i Hallingdal ber om at planene om et nytt oppdrettsanlegg i Kleivi blir skrinlagt.

Thor Warberg

Thor Warberg skriver at det offentlige i årevis har arbeidet med kloakkrensing. Krav etter krav har blitt innfridd, og Hallingdalselva ser ut til å overleve. Men lenger nede ligger Oslofjorden, hvor livet sliter til tross for mange år med rensing.

Thor Warberg mener at vurderingen av anlegget i beste fall er ensidig. Omsetning bygger på matkvalitet, ikke på markedsføring. Han påpeker at søknaden ikke inneholder analyser av påvirkning nedstrøms i Strandafjorden og Hallingdalselva, og at den inneholder mange luftige påstander.

A/L Drammensvassdragets Laksefiskerier, datert 10. mai 2026

Fiskerettighetshaverne i Drammensvassdraget/Hallingdalselva er kritiske til etablering av det landbaserte fiskeoppdrettsanlegget Upstream, lokalisert øverst ved vårt vassdrag, basert på den ikke norske stedegne fiskearten. De ber om at Statsforvalteren, i samband med konsesjonsbehandlingen,

sikrer at Upstream ikke tilfører vassdraget deres sykdom/smitte, parasitter og forurensning (bl.a. fosfat) ved for eksempel naturkatastrofer eller uhell i forbindelse med anleggets drift.

Søkers kommentar til høringsinnspillene, datert 4. juni 2026

Upstream Aqua AS viser til at innspillene i hovedsak er relatert til frykten for utslipp og påvirkningen på resipient, selv om opprinnelig omsøkt utslipp i høringsnotatet også var lavt.

Upstream Aqua AS viser til at de etter dialog med Statsforvalteren har revidert søknaden og lagt til et ekstra, omfattende rensetrinn. Dette er en velkjent metode som inkluderer poleringstrinnet FRO-MVR, som gjør at det ikke vil være utslipp av nitrogen og fosfor til resipienten.

Upstream AS mener at innspill som er mottatt etter høringsfristen trolig er basert på informasjon i lokalavisa.

Statsforvalterens vurdering

Rettslig grunnlag

Det følger av forurensningsloven § 7 at ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan føre til forurensning, uten at det er gitt en tillatelse. Etter § 11 kan forurensningsmyndigheten likevel, etter søknad, gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning.

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse kan gis etter § 11 og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 femte ledd.

Statsforvalteren vurderer også søknaden om tillatelse opp mot forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). Ifølge vannforskriften § 4 skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. For sterkt modifiserte vannforekomster er målet minst godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand, jf. § 5.

Det er fastslått i praksis fra EU-domstolen knyttet til vanddirektivet at disse forpliktelsene utgjør en skranke for hva myndighetene kan tillate i enkeltsaker. Statsforvalteren må på bakgrunn av dette vurdere om de omsøkte utslippene til vann kan føre til forringelse av vannforekomsters tilstand eller om utslippene kan vanskeliggjøre oppnåelse av miljømålene. Å gi tillatelse i strid med vannforskriften vil være brudd på EUs vannrammedirektiv og Norges EØS-rettslige forpliktelse til å overholde dette.

Videre skal alle saker som berører naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 7, vurderes etter prinsippene i §§ 8–12 i samme lov.

Det er virkningene av det omsøkte tiltaket på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom tiltakshaver senere ønsker å gjennomføre tiltaket på en annen måte enn beskrevet i søknaden, må det søkes på nytt.

Statsforvalteren behandler saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp fra akvakulturanlegg, jf. rundskriv T-3/12.

Begrunnelse for vedtaket

Etter Statsforvalterens vurdering vil utslipp fra virksomheten til vann være uforenlig med oppnåelse av miljømålene i vannforskriften § 4 for de aktuelle vannforekomstene beskrevet nedenfor. Derfor kan det ikke gis tillatelse etter forurensningsloven til den omsøkte virksomheten, og søknaden må avslås. I det følgende gis det en nærmere redegjørelse for dette.

Når Statsforvalteren vurderer om en tillatelse skal gis, skal vi i tillegg til å vurdere de faktisk omsøkte utslippsgrensene også vurdere forurensningsfaren som anlegget utgjør dersom det omsøkte prosessopplegget ikke virker som forutsatt. Virksomheten legger opp til en svært høy rensegrad, som vi er usikre på om kan oppnås. Vi legger også til grunn at et renseanlegg av denne størrelsen vil ha perioder med oppkjøring og tilpasninger, og perioder med vedlikehold som kan gi lavere renseeffekt. Akvakultur innebærer hold av levende organismer. Under uforutsette forhold kan dermed ikke produksjonen uten videre stenges ned.

I en tidligere versjon av søknaden er det vist at selv med en rensegrad på 97,75 % for nitrogen og 99,6 % for fosfor ville utslippene utgjort 8,54 tonn nitrogen og 262 kg fosfor. Dette viser omfanget av forurensende stoffer som inngår i produksjonsprosessen og at det skal svært lite til før det kan oppstå betydelige utslipp. Etter Statsforvalterens vurdering forutsetter en virksomhet med en så betydelig utslippspotensial tilgang til en resipient med bufferkapasitet og bortlede eventuelle overutslipp. Vi mener derfor at det er for høy sannsynlighet for at virksomheten kan føre til utslipp til vann som vil være uforenlige med oppnåelse av miljømålene i vannforskriften § 4 for de aktuelle vannforekomstene.

Det er i dag ikke restkapasitet til økt tilførsel av fosfor til Hallingdalsvassdraget. I Krøderen er det en negativ trend for fosfor i vannforekomsten. Tilførsel av selv små, nye utslipp til vassdraget kan dermed vanskeliggjøre målet om god økologisk tilstand i Strandafjorden og Krøderen.

Økologisk tilstand i en vannforekomst fastsettes ut fra det kvalitetselementet som er i laveste tilstandsklasse. I vannforekomstene nedstrøms det omsøkte utslippspunktet, er totalfosfor det kvalitetselementet som er i dårligst tilstand og dermed bestemmende for samlet økologisk tilstand.

Undersøkelser over flere år viser at økologisk tilstand basert på totalfosfor i vannforekomstene nedstrøms virksomheten, er på grensen mellom god og moderat og har en negativ utvikling hvor tilstanden forringes ytterligere. Forringelse av økologisk tilstand betyr at tilstanden for ett eller flere kvalitetselementer går fra en tilstandsklasse til en lavere tilstandsklasse.

Med utgangspunkt i den samlede belastningen på Hallingdalsvassdraget, risikoen for at miljømålene etter vannforskriften ikke nås, høy produksjonsmengde og usikkerhet rundt planlagt bruk av ny renseteknologi vurderer vi at det er for stor risiko å gi tillatelse til et nytt utslipp i Hallingdalsvassdraget. Hvilken renseeffekt som *kan* oppnås ved dette anlegget er av mindre betydning så lenge usikkerheten knyttet til teknologien er stor.

Vurdering etter vannforskriften

Etter vannforskriften § 4 om miljømål, skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Flere vannforekomster vil bli påvirket av et utslipp fra anlegget, både som følge av punktutslipp og avrenning nedstrøms. Utslippspunktet vil være i *Hallingdalselv innløp Strandafjorden* (012-2049-R), rett ved innløpet til *Strandafjorden* (012-547-L). Strandfjorden renner videre ut i Hallingdalselva som består av vannforekomstene: *Hallingdalselva Strandafjorden – dam ål* (012-3151-R), *Hallingdalselva dam – Utløp Ål kraftverk* (012-3150-R), *Hallingdalselva utløp Ål kraftverk – utløp Hemsil II* (012-3147-R), *Hallingdalselva utløp Hemsil II- Sjong* (012-3149-R), *Myrefjorden* (012-2982-R), *Hallingdalselva Brommafjorden-Sevre* (012-1952-R) og *Hallingdalselva Sevre – Krøderen* (012-1233-R). Hallingdalselva renner ut i *Krøderen* (012-521-R) omkring 90 km nedstrøms utslippet.

Nedenfor følger en beskrivelse av vannforekomstene samt Statsforvalterens vurdering av påvirkningen utslipp fra virksomhetens vil ha på miljøtilstanden.

Vannforekomst – Hallingdalselvi innløp Strandafjorden 012-2049-R

Utslippspunktet til akvakulturanlegget vil være i vannforekomsten *Hallingdalselvi innløp Strandafjorden*. Vannforekomsten er klassifisert som en stor, kalkfattig og klar elv, og har moderat økologisk tilstand som følge av høye kobberverdier i bunnsedimentene. Kjemisk tilstand er ikke klassifisert. Vannforekomsten har god økologisk og kjemisk tilstand som miljømål.

Vannforekomsten er hovedsakelig påvirket av avrenning og utslipp fra industri, samt avrenning fra vegtransport. Gjennomsnittet av fem prøver tatt i 2025 og 2026 viser svært god tilstand for totalfosfor.

Utslippspunktet er plassert der vannstrømmene fra kraftverkene Usta og Hol 3 møtes. I denne delen av elva er det høy vanngjennomstrømning, og utslippet vil raskt transporteres videre til Strandafjorden.

Vannforekomst – Strandafjorden 012-547-L

Nedstrøms *Hallingdalselvi innløp Strandafjorden* ligger vannforekomsten *Strandafjorden*, som er definert som en middels stor, kalkfattig og klar innsjø. Vannforekomsten er påvirket av avrenning fra landbruk, vegtransport, samt avrenning fra renseanlegg, industri og søppelfylling. Strandafjorden er også påvirket av hydrologiske endringer grunnet vannkraftregulering. Vannforekomsten har god økologisk tilstand, kjemisk tilstand er ikke klassifisert. Vannforekomsten har god økologisk og kjemisk tilstand som miljømål.

I vannforekomsten har kommunen og vannområdet gjennomført overvåkning av biologiske og fysisk-kjemiske kvalitetselementer i flere år. I tillegg har Morefish AS på vegne av Upstream Aqua AS gjennomført målinger i 2024. Totalfosfor er bestemmende kvalitetselement for klassifisering av økologisk tilstand i vannforekomsten.

Dagens verdi for totalfosfor i Strandafjorden er basert på 82 målinger mellom 2020 og 2025 og viser en verdi på 9,257 µg/l som ligger nært opptil grensen til moderat tilstand. Grenseverdien for moderat tilstand for vannforekomsten er 10 µg/l. Grenseverdiene følger *02:2018 Veileder for klassifisering av miljøtilstand i kyst- og ferskvann*.

Vannforekomster mellom Strandafjorden og Krøderen

Mellom Strandafjorden og Krøderen er det registrert syv elvevannforekomster. De fire vannforekomstene lengst oppstrøms er klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) på grunn av vannkraftsreguleringer. Alle vannforekomstene har god økologisk tilstand/potensial og har tilsvarende tilstand/potensial som miljømål. Med varierende omfang er det gjennomført fysisk-kjemiske målinger i alle vannforekomstene, med unntak av *Hallingdalselva Brommafjorden – Sevre* (012-1952-R).

Vannforekomst – Krøderen 012-521-L

Omkring 90 km nedstrøms utslippspunktet i Strandafjorden ligger Krøderen. Krøderen er klassifisert som en stor, kalkfattig og klar innsjø, og har moderat økologisk tilstand på grunn av konsentrasjon av totalfosfor. Kjemisk tilstand i vannforekomsten er klassifisert som dårlig grunnet høye kvikksølvmålinger.

Vannforekomsten er påvirket av avrenning fra fulldyrket mark, vegtransport, utslipp fra separate avløpsanlegg, punktutslipp fra Krøderen og Noresund renseanlegg, samt avrenning fra ytterligere syv store renseanlegg (forurensningsforskriften kap. 14-anlegg) oppstrøms. Vannforekomsten er også påvirket av fremmede arter og hydrologiske endringer grunnet vannføringsendringer. Innsjøen har god tilstand som miljømål.

Krøderen har vært overvåket helt siden 1979. I tillegg til kommunal overvåkning knyttet til utslipp fra renseanlegg og tiltaksrettet overvåkning i regi av vannområdet inngår vannforekomsten i overvåkingsprogrammet *Økostor: Basisovervåkning av store innsjøer*.

Totalfosfor er bestemmende kvalitetselement for klassifisering av økologisk tilstand i vannforekomsten. Vannforekomsten har moderat tilstand for totalfosfor. Innsjøen var frem til 2025 klassifisert med god økologisk tilstand, men tilstanden ble senere forringet til moderat tilstand. Dagens gjennomsnittsverdi av totalfosfor ligger på 10,669 µg/l, og er basert på 214 målinger tatt de siste 6 årene, fra 2020–2026. Grenseverdien for moderat tilstand er 9,0 µg/l.

Samlet belastning i Hallingdalsvassdraget

Hallingdalsvassdraget tilføres næringsstoffer fra en rekke kilder, blant annet landbruk, industri, kraftproduksjon, samt kommunale og private avløpsanlegg. Regionen har om lag 20 000 fastboende innbyggere. I tillegg er det registrert rundt 3,5 millioner gjestedøgn i året.

Med Geilo og Hemsedal som sentrale destinasjoner er Hallingdal den viktigste regionen for reiseliv og fritidsbebyggelse i Buskerud. Dette medfører en betydelig utbyggingspress, og det er vedtatt planer om flere tusen nye fritidsboliger i regionen. En planvask gjennomført i 2021 viser at Hol kommune alene har en reserve på om lag 3 300 enheter til fritidsbebyggelse i gjeldene planverk. Økt utbygging vil gi økt belastning på kommunale avløpssystemer og bidrar til økt utslipp av næringsstoffer i vassdraget selv om avløpsrensningene øker rensegraden.

Langs Hallingdalsvassdraget finnes det ni kommunale renseanlegg regulert etter forurensningsforskriften kapittel 14, rundt 100 anlegg etter forurensningsforskriften kapittel 13 og et estimert antall på over 6 000 anlegg regulert etter forurensningsforskriften kapittel 12. Det er også andre virksomheter med utslipp til vassdraget. Den samlede belastningen på Hallingdalsvassdraget er betydelig, og sett i sammenheng med en negativ fosfortrend i Krøderen er det helt nødvendig å iverksette tiltak for å nå miljømålene etter vannforskriften.

Nye utslipp vil gjøre det mer krevende å nå miljømålene innen 2033. Selv små utslipp kan ha kumulative effekter som forverrer miljøtilstanden, og bidrar til økt press på et vassdrag som allerede har en negativ utvikling. Med dagens situasjon i Hallingdalsvassdraget, hvor det er risiko for å ikke oppnå miljømålene, er det viktig å unngå nye utslipp som kan forverre tilstanden eller vanskeliggjøre miljømåloppnåelse.

I Krøderen er det i dag et avlastningsbehov for fosfor. Før det kan tillates nye utslipp av fosfor må det skapes en restkapasitet, ved at utslipp fra andre kilder kan reduseres. Vi mener at en eventuell restkapasitet må forvaltes målrettet, og primært forbeholdes utslipp som er samfunnskritiske for eksempel avløpsrensaneanlegg. Å tillate ytterligere virksomheter med risiko for at det oppstår nye utslipp, uansett størrelse, utgjør en risiko for at miljøtilstanden forverres, samtidig som det svekker effekten av allerede iverksatte tiltak.

Etablering av omsøkt akvakulturanlegg vil utgjøre en risiko for et nytt utslipp til Hallingdalsvassdraget. Etter revidert søknad omtaler bedriften utslippet av totalfosfor og nitrogen som neglisjerbart. Opprinnelig søkte bedriften om et utslipp på 262 kg totalfosfor og 8,54 tonn totalnitrogen. De la til grunn rensegrader på henholdsvis 99,6 % og 97,75 %. Til sammenligning behandler Statsforvalteren nå en utslippssøknad fra Geilo renseanlegg (30 000 pe), som har et beregnet utslipp på 282 kg fosfor i 2040. Grunnet situasjonen i vassdraget vil Hol kommune mest sannsynlig også få tillatelse til et mindre utslipp enn det de har søkt om, noe som kan føre til en begrensning i utbyggingsmuligheter i kommunen.

Statsforvalteren er kjent med at det tilhørende anlegget planlegges et slakteri med et prosjektert utslipp på 776,25 kg totalnitrogen og 4,5 kg totalfosfor til samme vannforekomst. Dette utslippet inngår ikke i utslippssøknaden knyttet til anlegget og er ikke behandlet av i denne søknaden. Det er ikke kapasitet til et slikt utslipp i vannforekomstene.

Vurdering av teknologi

Upstream Aqua AS planlegger å ta i bruk renseteknologi som betraktelig reduserer utslipp og miljøpåvirkning fra anlegget. Ved bruk av sirkulære prosesser og renseteknologi som tidligere ikke er brukt i akvakulturnæringen, forventer Upstream Aqua AS å oppnå en svært høy rensegrad for både fosfor og nitrogen, hvorav søker nå vurderer utslippet som neglisjerbart. Søker beskriver selv at de med neglisjerbart mener at utslippet vil være uten utslippsmessig betydning for vannforekomsten, ikke at det nullutslipp av næringsstoffer.

Allerede før sluttpoleringstrinnet der FRO-MVR ble inkludert, la virksomheten til grunn en rensegrad for næringsstoffer langt over det som er dokumentert ved andre anlegg i Norge. Vi synes det er positivt at søker velger nye renseløsninger som kan minimere miljøpåvirkningen og legger til rette for sirkulære prosesser, men i den prosjekterte rensesprosessen mangler to av rensetrinnene erfaringsdata fra akvakultursektoren. Ved Tinnsjø i Rjukan har det siden 2024 vært et landbasert akvakulturanlegg. Anlegget har tillatelse til produksjon av 10 000 tonn, men hadde i 2025 en produksjon på 2 200 tonn. I tillatelsen har anlegget rensekrav på 90 % for suspendert stoff og totalfosfor og 35 % for totalnitrogen. I 2025 var rensekravet for totalfosfor ikke tilfredsstillt.

I 2024 gjennomførte statsforvalterne og Miljødirektoratet en landsdekkende tilsynsaksjon på landbasert akvakulturanlegg. Det ble avdekket brudd hos 88 % av virksomhetene, hvorav tre fjerdedeler av anleggene ikke hadde tilfredsstillende utslippskontroll og en femtedel hadde brudd knyttet til rensing av utslippene. Dette viser at mange landbaserte anlegg generelt har utfordringer med å oppnå prosjekterte rensegrader, og derfor ikke klarer å overholde utslippsgrensene som er satt i tillatelsene.

På bakgrunn av manglende erfaring med bruk av omsøkt teknologi ved så høy produksjon som Upstream AS har søkt om, legger Statsforvalteren til grunn at det er en reell usikkerhet knyttet til hvilken rensegrad anlegget vil kunne oppnå i drift, særlig over tid og under varierende driftsforhold. Vi vurderer vi at det er stor risiko for at forventet rensegrad ikke oppnås. Vi vurderer også at ny renseteknologi må testes ved anlegg med utslipp til vannforekomster som har god restkapasitet og kan tåle utslipp hvis det blir utfordringer med å oppnå omsøkte rensegrader. Hallingdalsvassdraget har ikke en slik restkapasitet i dag.

Statsforvalterens vurdering av miljøeffekter av utslippet og påvirkning på økologisk tilstand i vannforekomstene

Utslipp fra akvakulturanlegget vil ha innhold av nitrogen, fosfor og organisk karbon, men det er spesielt utslippene av fosfor som er til hinder for vannforskriftens formål og miljømålene om god økologisk tilstand.

Noe av fosforet fra anlegget vil tas opp i Strandafjorden før det transporteres videre i Hallingdalselva. I elver er retensjonen for fosfor og nitrogen mye lavere enn i innsjøer. Dette skyldes blant annet kort oppholdstid, samt at vannets kontakttid med sedimentene er begrenset. Elver fungerer derfor som transportkanaler, og mye av næringsstoffene og det organiske stoffet i vannet vil transporteres videre til Krøderen. Det er derfor i innsjøene Strandafjorden og Krøderen at Statsforvalteren vurderer at utslippet vil komme i konflikt med vannforskriften § 4.

Strandafjorden har i dag god økologisk tilstand, men kvalitetselementet totalfosfor nærmer seg grensen for moderat tilstand. Siden 2020 har det årlige gjennomsnittet for totalfosfor vippet mellom god og moderat tilstand. Gjennomsnittet av målte verdier tilsier at tilstanden er god, samtidig ser man enkeltverdier som indikerer dårligere tilstand. Gjennomsnittet i 2025 var 9,9 µg/l. Det betyr at fosfornivåene i fjorden varierer en del og at det er fare for at de faste prøvene ikke nødvendigvis fanger opp de dårligste episodene.

I Krøderen har fosfornivåene økt de siste årene. Ved siste import av målinger til Vann-Nett hadde den gjennomsnittlige totalfosforverdien for 2020-2026 en økning på 15,95 %. Gjennomsnittsverdien for totalfosfor i 2025 var nærmere 15 µg/l. Etter klassifiseringsveilederen er grensen for dårlig tilstand i vannforekomsten 16 µg/l. Vi vurderer at utslipp av avløpsvann fra renseanlegg i Hallingdal er en medvirkende årsak til økningen. Statsforvalteren har behandlet søknader om økt utslipp av avløpsvann fra flere av kommunene langs vassdraget, og har gitt tillatelser med økt pe-ramme til flere av dem. Flere av avløpsanleggene har ennå ikke utnyttet tillatelsens ramme fullt ut, noe som kan føre til en ytterligere økning av utslipp i fremtiden. Selv om hvert utslipp i seg selv er begrenset, vil de samlede utslippene være av betydelig størrelse. Det er derfor liten grunn til å tro at fosfornivåene i Krøderen vil reduseres i løpet av de nærmeste årene. Som følge av dette vurderer vi også at det er viktig at det ikke tillates nye utslipp til vassdraget som ytterligere øker belastningen.

Søker legger til grunn at anlegget vil oppnå svært høye rensegrader og gjenbruk av rensed vann, noe som vil begrense utslippet. Statsforvalteren vurderer likevel at alle utslipp fra anlegget, herunder uhellsutslipp, vil medføre en økt belastning på Hallingdalsvassdraget og kan forringe den økologiske tilstanden til vannforekomstene, eller vanskeliggjøre miljømåloppnåelse. Som følge av at tilstanden i Strandafjorden er nær nedklassifisering og Krøderen har en negativ utvikling mot dårlig tilstand for fosfor, vil selv kortvarige avvik med utslipp fra anlegget kunne få konsekvenser for vannforekomstenes tilstand. Samlet sett vurderes derfor risikoen knyttet til den samlede belastningen i vassdraget som for høy til at en utslippstillatelse kan gis.

Statsforvalteren ser det som sannsynlig at utslipp fra anlegget vil medføre forurensning og bidra til at økologisk tilstand i Strandafjorden forringes fra god til moderat, og at økologisk tilstand i Krøderen kan forringes fra moderat til dårlig for klassifiseringselementet totalfosfor. Om ikke utslipp fra anlegget skulle føre til forringelse av økologisk tilstand, anser vi likevel at en tillatelse til et helt nytt utslipp i vassdraget vil kunne vanskeliggjøre oppnåelse av miljømålene i vannforskriften § 4 for Strandafjorden og Krøderen. Det kan derfor ikke gis tillatelse etter forurensningsloven § 11 til den omsøkte virksomheten, og søknaden må avslås.

Unntak etter vannforskriften § 12 om ny aktivitet er ikke mulig

Vannforskriften § 12 har en unntaksbestemmelse om at ny aktivitet kan gjennomføres selv om miljømålene i § 4 og § 5 ikke nås, eller at tilstanden forringes, under visse forutsetninger. Unntaket som kunne vært relevant for denne saken, er § 12 første ledd bokstav b om «ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand».

Siden økologisk tilstand i Strandafjorden og Krøderen er dårligere enn svært god, vurderer vi at vilkårene for unntak etter § 12 ikke er oppfylt, og at bestemmelsen ikke kommer til anvendelse i denne saken.

Oslofjorden

Tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Påvirkningen på fjordsystemene i Oslofjorden er langt større enn det økologien kan tåle, og tilførselen av nitrogen, fosfor og partikler er høyere enn det fjorden naturlig håndterer. I en rapport fra NIVA og Havforskningsinstituttet, *Utredning av behovet for å redusere tilførselen av nitrogen til Ytre Oslofjord*, konkluderes det med det er et særlig behov for å redusere tilførsler av nitrogen til fjorden for å bedre tilstanden. Hallingdalsvassdraget inngår i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Ettersom retensjonen av nitrogen i norske vassdrag er ansett for å være svært lav, vil mye av nitrogen som slippes ut i Hallingdalsvassdraget ende opp i Oslofjorden.

I 2021 ble *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* vedtatt. Målet med planen er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktig naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet skal ivaretas. Regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden har som ambisjon å supplere og forsterke gjennomføring av tiltak. Dette innebærer at alle sektorer må ta ansvar for sine utslipp, og redusere disse i samsvar med planen. Ethvert ekstra utslipp bidrar til at man ikke når miljømålene etter vannforskriften, eller at det tar lengre tid før de nås.

I tiltaksplanen er det fastsatt tiltak for å redusere utslipp av forurensning fra kommunalt avløpsvann, og fra avrenning fra landbruksarealer. Som et ledd i å følge opp disse tiltakene har Statsforvalteren stilt krav til flere kommuner om å etablere nitrogenrensing ved sine renseanlegg. Vi har også utarbeidet miljøkrav for landbruket. Tiltakene har betydelige økonomiske konsekvenser for innbyggerne i kommunene. Sett i lys av dette mener vi det vil være uheldig å tillate nye utslipp av nitrogen til nedbørsfeltet til fjorden fra akvakulturanlegget til Upstream Aqua AS. Dette vil bidra til å undergrave tiltakene som gjøres for å redusere nitrogenutslippene til Oslofjorden. Videre vil det bidra til å øke den samlede belastningen på fjorden og gjøre det vanskeligere å oppnå miljømålene.

Konsekvenser for naturmangfold

I og med at søknaden avslås, og det derfor ikke vil være noen negativ innvirkning på naturmangfold, vurderes ikke de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Samfunnsmessige hensyn

Ifølge Upstream Aqua AS vil etablering av et akvakulturanlegg i Kleivi Næringspark ha flere positive effekter for samfunnet i hele Hallingdalsregionen. Anlegget vil gi økt produksjon av lokal mat, som vil være viktig for matberedskapen i Hallingdal. Ifølge søker vil virksomhetene knyttet til akvaparken kreve 100 årsverk, og gi en samlet verdiskapning på over 700 MNOK/år. Anlegget vil i tillegg legge til rette både for god ressursutnyttelse gjennom sirkulærøkonomiske løsninger, og økt innovasjon som vil gi positive ringvirkninger langt utover regionen.

Regjeringen har gjennom sentrale styringsdokumenter gitt uttrykk for et ønske om å føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for lokal verdiskaping, sysselsetting og matproduksjon innenfor bærekraftige rammer. Statsforvalteren vurderer at Upstream Aqua AS sitt akvakulturanlegg vil være i tråd med dette, og at anlegget vil være et positivt bidrag til næringsutvikling og sysselsetting i distriktet. Videre vil anlegget bidra til økt beredskaps- og forsyningsikkerhet. Sett i lys av dette vurderer vi at samfunnsnyttene av å etablere et akvakulturanlegg i Kleivi Næringspark vil være betydelig.

Som følge av at virksomheten etter Statsforvalterens vurdering med stor sannsynlighet vil ha utslipp som vil være i strid med miljømålene i vannforskriften § 4, kan ikke Statsforvalteren vektlegge samfunnsnytte i vurderingen av utslippet. Dette innebærer at miljømålene må legges til grunn uten unntak, og at utslippet ikke kan tillates på bakgrunn av nyttehensyn.

Statsforvalteren ser en økning i saker med tilsvarende problemstilling, og sendte derfor 3. juni 2026 et brev til Klima- og miljødepartementet hvor vi informerte om målkonflikten mellom vannforskriften og samfunnsnyttig næringsutvikling i kommunene og ba om departementets syn på problemstillingen.

Konklusjon

Vi har vurdert søknaden fra Upstream Aqua AS, og har kommet til at det ikke kan gis tillatelse til utslipp etter forurensningsloven, ettersom dette vil være i strid med vannforskriften § 4. I vurderingen har vi vektlagt samlet belastningen i Hallingdalsvassdraget, risiko ved bruk av ny renseteknologi og at utslipp fra anlegget kan gi økt fosforbelastning i Strandafjorden og Krøderen og dermed forringe den økologiske tilstanden eller vanskeliggjøre oppnåelsen av miljømålet om god økologisk tilstand i vannforekomstene.

Vi anser at akvakulturanlegget vil ha stor samfunnsnytte, men vurderer at dette ikke gir grunnlag for å gi tillatelse i strid med miljømålene fastsatt i vannforskriften. Ettersom vannforskriften er til hinder for å kunne gi tillatelse etter forurensningsloven § 11, må søknaden avslås.

Vedtak

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus avslår søknaden fra Upstream Aqua AS om utslippstillatelse for landbasert akvakulturanlegg i Kleivi i Ål kommune.

Vedtaket om avslag er hjemlet i forurensningsloven § 11.

Vedtak om gebyr for behandling av søknad

Statsforvalteren viser til varsel om gebyr sendt 5. mars 2026. Vi varslet sats 4 som i 2026 utgjorde 236 500,- kroner for behandling av søknaden.

Vi vedtar derfor at forurensningsforskriften § 39-4 sats 4 kommer til anvendelse i denne saken. Upstream Aqua AS skal betale 236 500,- kroner for Statsforvalterens behandling av søknaden. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, samt endelig ferdigstilling av vedtaket. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Klageadgang

Vedtaket om tillatelse og gebyr kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket.

En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anna Marøy Ulvestad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

UPSTREAM AS	Hagavegen 2B	3579	TORPO
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Ål kommune	Tingstugu, Torget	3570	ÅL
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Akvakulturportalen			
NATURVERNFORBUNDET I HALLINGDAL	c/o Olav Arne Løstegaard Magnetunvegen 5	3550	GOL

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF) BUSKERUD 3	Tollbugata 51	3044	DRAMMEN
STRANDAFJORDEN FISKESAMEIGE	c/o Torgrim Breiehagen Breievegen 201	3570	ÅL
SAMEIET HOLSELVA FISKE	c/o Torgrim Breiehagen Breievegen 201	3570	ÅL
Thor Warberg	Gamlevegen 26	3570	ÅI